

Ovaj se dokument citira ovako:

Hudeček, Lana, Mihaljević, Milica. rujan 2018. *Hrvatski mrežni rječnik – Mrežnik*. Upute za obrađivače. Radna inačica.

Hrvatski mrežni rječnik – Mrežnik

Upute za obrađivače

radna inačica

rujan 2018.

Sadržaj

Opće napomene

Abecedarij

Odnos prema normi: normativni rječnik

Odnos prema korpusu: korpusno utemeljen rječnik

Upute za obrađivače

Osnovni modul

Modul za učenike i modul za strance

Opće napomene

Abecedarij

Čestotni popisi *hrWaca* (prvih 12 000 riječi) i *Hrvatske jezične riznice* (prvih 10 000 riječi) preklapljeni su, izlučene su sve natuknice kojih nema u *hrWacu* i njihova je frekvencija pomožena s 4 te su dodane u zajednički popis. (Abecedni popis ima i filter na vrstu riječi (POS) tako da se mogu filtrirati, npr. samo glagoli). Taj je abecedarij (prvih 8000 natuknica) supostavljen s dva posebna abecedarija: abecedarijem za modul za učenike (koji je nastao ekscerpcijom građe iz udžbenika za niže razrede osnovne škole i unosom neke građe koje su obrađivači *Mrežnika* imali već ispisanu) te abecedarijem za modul za strance (koji uključuje 1000 riječi uzetih iz popisa u udžbenicima za strance te su u njega dodane rijetke natuknice koje su se nalazile u tim dvama popisima kako bi se riječi koje se nalaze u tim dvama popisima (koji se i sami dijelom preklapaju) svakako nalazile i u osnovnome *Mrežnikovu* modulu. Tako dobiven abecedarij dopunjen je mocijskim (i drugim muškim/ženskim) te vidskim parnjacima, posvojnim i opisnim pridjevima, otpridjevnim priložima i imenicama na *-ost* od pridjeva koji su se u njemu već nalazili, dopunjene su brojne gramatičke i semantičke skupine (popis u prilogu) itd. Tako je dobiven abecedarij od 10 000 riječi (uz dva zasebna abecedarija od 3000 (za modul za učenike) i 1000 (za modul za strance) riječi).

Načelo je da se u osnovnome modulu nalaze sve riječi koje se nalaze u modulu za učenike i u modulu za strance.

Abecedarij za učenike proglašen je osnovnim abecedarijem (većina od 1000 natuknica za strance uključena je također i u modul za učenike) i prvo smo započeli s obradom natuknica koje se u njemu nalaze kako bi obrada za školski modul mogla biti što sukladnija obradi za osnovni.

Napomena: *Mrežnik* nije zamišljen kao zatvorena cjelina i neće imati puno smisla ako ne nastavi rasti; stoga ni izbor riječi koje ulaze o ovaj naš (prvi, početni) abecedarij *Mrežnika* ne smatramo osobito važnim, ali smo ipak dali jasne smjernice kojima smo se u uspostavi abecedarija vodili.

Odnos prema normi: normativni rječnik

Hrvatski mrežni rječnik – *Mrežnik* normativni je rječnik.

Njegova se normativnost pokazuje:

1. odabirom natuknica i upućivanjem (abecedarij se ne uspostavlja automatski temeljem popisa nastaloga preklapanjem čestotnih popisa *Hrvatske jezične riznice* i *hrWaca*, nego se i pri sastavljanju abecedarija u obzir uzima da je *Mrežnik* korpusno utemeljen, a ne korpusom vođen rječnik (v. točku 3.); u njega se zbog čestoće unose i natuknice koje ne pripadaju hrvatskomu standardnom jeziku ili se u općeobvezujućemu standardnom jeziku ne preporučuju jer pripadaju njegovu razgovornomu stilu; te riječi imaju obradu (definiciju, značenje, primjere, kolokacije itd.), ali i normativnu napomenu u kojoj se objašnjava zašto riječ (sveza) ne pripada standardu; ta se normativna napomena nalazi i uz riječ koja pripada standardu (npr. i pod *stomatologica* i pod *stomatologinja*).
2. naglašavanjem natuknica (norma utemeljena na novoštokavskim naglasnim pravilima, ne donose se likovi s naglaskom na zadnjemu slogu ili sa silaznim naglaskom u sredini riječi)
3. odabirom oblika u gramatičkome bloku; u njemu se donose samo normativno prihvatljivi oblici
4. u odabiru primjera (biraju se u prvome redu primjeri koje se može u potpunosti preuzeti, a primjeri s jezičnim pogreškama umjereno se lektoriraju)
5. donošenjem jezičnih savjeta u svim trima modulima

6. u sustavnosti u naglašavanju natuknica, u odabiru i naglašavanju oblika koji se donose u gramatičkome bloku, u sustavnome definiranju riječi koje pripadaju zatvorenim gramatičkim i semantičkim skupinama itd. Zato su sastavljeni popisi gramatičkih i semantičkih skupina s ispisom natuknica.

Odnos prema korpusu: korpusno utemeljen rječnik

Mrežnik je korpusno utemeljen rječnik, a nije korpusom vođen. To znači da je korpus, kao i svi podaci dobiveni na temelju korpusa, samo putokaz. U pojmovniku koji se nalazi na našim mrežnim stranicama ihjj.hr/mreznik korpusno utemeljen rječnik definiran je ovako: *rječnik u kojemu se obrađivač služi korpusom, ali može slobodno procijeniti što treba unijeti u rječnik te rječnik može po potrebi dopunjavati i riječima iz drugih izvora te kolokacijama i značenjima koji nisu potvrđeni u korpusu.*

Iz toga proizlazi da se pri sastavljanju rječničkoga članka za pojedinu natuknicu mogu dodavati značenja ili u rubrici kolokacije dopisati ono za što znamo da je često ili reprezentativno bez obzira na skice riječi i korpusne potvrde, a iz skica riječi činimo promišljene odabire kako bismo dali kolokacije reprezentativne za hrvatski standardni jezik, a ne za korpus.

Pri odabiru kolokacija vodimo računa o svim značajkama korpusa i procjenjujemo njihovu prikladnost za uvrštavanje u kolokacije u *Mrežniku* bez obzira na stupanj potvrđenosti u korpusu (npr. kolokacije *brkata konobarica*, *sisata konobarica*, *silovana konobarica* neće biti dobre kolokacije za *Mrežnik*).

Također, i primjere uzimamo iz korpusa, ali ih možemo uređivati. Uređujemo ih u skladu s *Hrvatskim pravopisom* i umjereno lektoriramo (ne stavljamo naveske). Naravno, nastojimo pronaći primjer u koji ne treba intervenirati.

U *Mrežniku* nastojimo održati i sustavnost u obradi (to uključuje i simetričnost muški/ženskih parnjaka), ali je ne uspostavljamo po svaku cijenu (npr. prema svezi *brodski kuhar* ili *trkaći inženjer* nećemo uspostaviti *brodska kuharica* ni *trkaća inženjerka* (temeljem toga da ni na internetu nema potvrda), ali prema *glavni kuhar* uspostaviti ćemo svezu *glavna kuharica* jer i u hrWacu ima puno potvrda, a i znamo da je to posve obično).

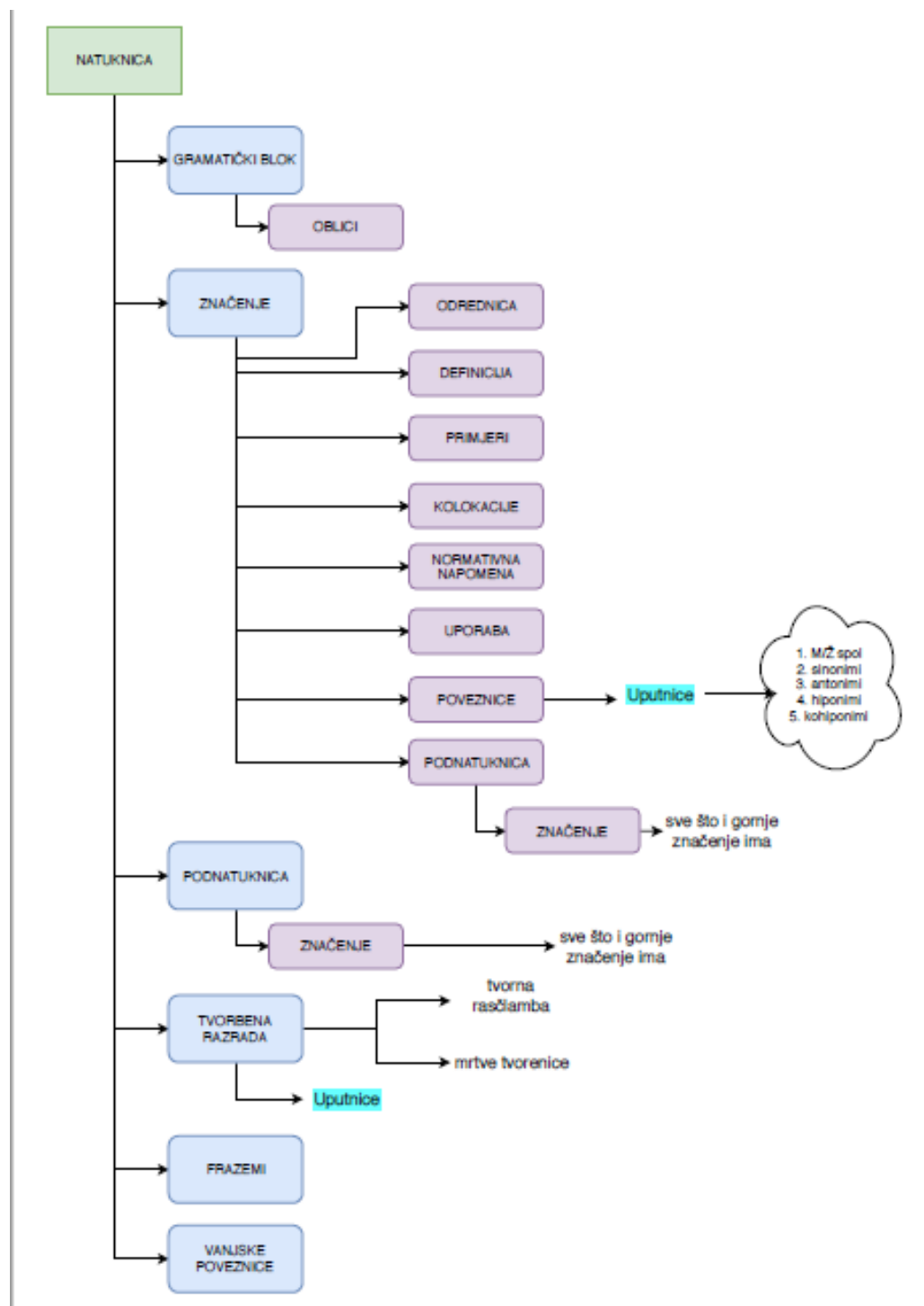
Osim gledanja skica riječi treba pregledati i desetak 'stranica' u hrWacu i Riznici – često se nađe i tipičnijih kolokacija od onih u skicama. Npr. skice uz *kuharica* uopće ne pokazuju *glavna kuharica*, ali ako se izravno pretražuje korpus po *glavna kuharica*, naći će se i kolokacije.

Primjere možemo preuzimati i s interneta.

Upute za obrađivače

Osnovni modul

OSNOVNA STRUKTURA RJEČNIČKOGA ČLANKA

1. NATUKNICA

Natuknica je jednorječna i naglašena. Natuknica bez naglaska i naglašena natuknica upisuju se u za to predviđene rubrike u TLexu..

Naglašenu natuknicu upisuje Domagoj, a ostali obrađivači unose nenaglašenu natuknicu (ako natuknice nema, a žele je uspostaviti).

U rječniku se ne donose natuknice niže od razine riječi (prefiksi, sufixi, prefiksoidi, sufiksoidi) ni višerječne natuknice. Dobro potvrđeni višerječni nazivi obrađuju se kao sveze. Dio slabije potvrđenih višerječnih naziva navodi se među kolokacijama (v. *Granica između kolokacije i sveze*).

Kao natuknice donose se češće kratice i pokrate.

Natuknica se uspostavlja u kanonskome obliku. Iznimno se kao natuknice uspostavljaju supletivni oblici, npr. *ljudi* te svi supletivni oblici osobnih zamjenica s uputnicom (v.) na kanonski oblik pod kojim se nalazi obrada.

Polusloženica može biti natuknica.

1.1. HOMONIMI

Prave homonime (riječi iste vrste, istoga naglaska i istih oblika) ne razdvajamo u različite natuknice. (npr. *list* (na nozi) bit će pod *list* sa svim ostalim značenjima, *tuširati* će imati 2 značenja itd.).

Ako dvije riječi zadovoljavaju te uvjete, a imaju različitu tvorbenu raščlambu (bilježnica 'teka' (biljež-nica) i bilježnica 'žena' (bilježn-ica)) donose se pod istom natuknicom, ali se kod njih IZNIMNO navodi tvorbena raščlamba pod značenjem (*sense*), a ne pod natuknicom.

Riječi različitih vrsta obrađuju se pod različitim natuknicama (npr. *a* usklik, *a* čestica, *a* veznik).

2. PODATAK O VRSTI RIJEČI

Popis kratica za osnovni modul unesen je u TLex; ako obrađivač naiđe na natuknicu uz koju nije uvrštena oznaka vrste riječi, treba je uvrstiti. Ako se vidi da nam nedostaje neka oznaka, treba javiti da se unese.

Kratice – vrsta riječi (s primjerima kako bismo izbjegli da različito označavamo ono što se u različitim gramatikama različito naziva ili opisuje):

br. im. s. (četvero)

br. prid. (dvoji, četveri)

čest. – čestica

gl. dvov. neprijel. (*biti*)

gl. dvov. prijel. (htjeti, na *-irati*,)

gl. dvov. prijel./neprijel. (*večerati*, *ručati*)

gl. nesvrš. neprijel.

gl. nesvrš. povr.

gl. nesvrš. prijel.

gl. nesvrš. prijel./neprijel. (debljati)

gl. svrš. neprijel.

gl. svrš. povr.

gl. svrš. prijel.

gl. svrš. prijel./neprijel. (dobaciti, doći, dogurati)

glav. br. (četiri) glavni broj

glav. br. (dvadeset)

glav. br. m. (jedan)

glav. br. m. s. (dva)

glav. br. m. s. ž. (tri)

im. m. – imenica muškoga roda
 im. pl. t. m. – *pluralia tantum* muškog roda
 (npr. makaroni, njoki)
 im. pl. t. s. – *pluralia tantum* srednjeg roda
 (npr. jetra², kola, leđa)
 im. pl. t. ž. – *pluralia tantum* ženskog roda
 (npr. diple, činele, grablje)
 im. s. – imenica srednjega roda
 im. ž. – imenica ženskoga roda
 neod. zam. – neodređena zamjenica
 (netko, neki)
 os. zam. – lična zamjenica (ja)
 pok. zam. – pokazna zamjenica (to, taj)
 posv. zam. – posvojna zamjenica
 posv.-pov. zam. – posvojno-povratna
 zamjenica (svoj)

pov. zam. – povratna zamjenica (sebe)
 prid. – pridjev
 prij. – prijedlog
 pril. – prilog
 red. br. – redni broj
 usk. – usklik
 vez. – veznik
 zam. (koji, kolik, što, tko, čiji); u sklopu
 natuknici, pod definicijama nalaze se
 kratice za vrstu zamjenice: (up. zam),
 (neodr. zam), (odn. zam.)
 zb. im. s. – zbirna imenica srednjeg roda
 (npr. grožđe, kamenje, korijenje)
 zb. im. ž. – zbirna imenica ženskog roda
 (npr. čeljad, djeca)

3. GRAMATIČKI BLOK

Gramatički blok (oblike) uredit će Domagoj. Oblici u gramatičkome bloku naglašeni su. Ostali obrađivači ne trebaju upisivati ništa. U njemu se donosi:

imenice: svi oblici jednine i množine, naglašeni

bàlkōn **balkon** im. m. (G balkóna, DL balkónu, A bàlkōn, I bàlkōn; mn. N balkóni, G balkónā, DLI balkónima, A balkóne)

glagoli: svi oblici prezenta, 2. lice imperativa, 1. lice aorista / 1. lice imperfekta, sva tri roda
 gl. pridjeva radnoga, glagolski prilog sadašnji/prošli

jáčati **jačati** (prez. *jd. 1. l. jáčām, 2. l. jáčāš, 3. l. jáčā, mn. 1. l. jáčāmo, 2. l. jáčāte, 3. l. jáčajū; imp. jáčāj; aor. jáčāh; imperf. jáčāh, prid. r. m. jáčao, ž. jáčala, s. jáčalo; prid. t. jáčān; pril. s. jáčajūci*)

opisni pridjevi (neodređeni pridjev u natuknici): G neodređenoga pridjeva, određeni pridjev
 m. r., G određenoga pridjeva m. r., ženski i srednji rod neodređenoga pridjeva, komparativ m.
 r., G komparativa m. r., superlativ m. r., G superlativa m. r.)

čvřst **čvrst** (G čvrsta; *odr. čvrřtī, G čvrřtōg(a); ž. čvrřta, s. čvrřsto; komp. čvrřćī, G čvrřćēg(a); sup. nājčvrřćī, G nājčvrřćēg(a)*)

odnosni pridjevi: G m. r, ženski rod, srednji rod

prilozi od srednjega roda pridjeva: komparativ, superlativ

Blokovi za zamjenice i brojeve dogovarat će se posebno s obrađivačem zaduženim za obradu pojedine podskupine određene vrste riječi (npr. za osobne zamjenice donosit će se zbog supletivnosti svi oblici, za posvojne zamjenice prilagođena obrada opisnoga pridjeva itd.)

Podatak da riječi poput *poslijepodne* mogu biti i **sklonjive i nesklonjive** upisuje se u zagrade ispred gramatičkih oblika.

4. ZNAČENJE (*SENSE*)

4.1. GRAMATIČKA OGRADA

Gramatička se ograda nalazi uz pojedino značenje ako se riječ u tome značenju ostvaruje samo u određenim oblicima. Odnosi se na ograničenje u uporabi riječi u pojedinome značenju s obzirom na prijelaznost, svršenost, rod, živost, broj, lice, određenost, određeni padež, glagolsko vrijeme, stupanj i različita sintaktička ograničenja. Npr., uz prijedloge u toj se rubrici donosi ograničenje na određeni padež, uz glagol rekcijsko ograničenje itd.

Kad se pojavi potreba za novom gramatičkom ogradom, treba je uspostaviti i zabilježiti kako bismo ih mogli imati na izborniku.

akna

2 med. (u množini) Akne su bolest u kojoj dolazi do pojava gnojnih prištića, najčešće na koži lica, po prsnome košu, leđima i ramenima, prouzročena upalom žlijezda lojnica.

prijepodne

2. (u priložnoj funkciji) Prijepodne znači u vrijeme od jutra do podneva.

(u jednini)

(u množini)

(u priložnoj funkciji)

(u imeničkoj funkciji)

(u pridjevnoj funkciji)

Uz značenje koje se odnosi na riječ pisanu velikim slovom napisati riječ velikim slovom u rubriku *ograda*.

bog

1.

2.

3. (Bog) Bog je...

Više ograda nalazi se u istoj rubrici:

(Bog, u jednini)

(Gospodin, u jednini)

(Učitelj, u jednini)

4.2. ODREDNICE

Pojavi li se tijekom obrade potreba za novom odrednicom, treba je dodati; odrednice se mogu i kombinirati – kad se pojavi potreba da se koja natuknica označi dvjema odrednicama, reći Bruni da uspostavi takvu odrednicu u izborniku – nećemo unaprijed predviđati što nam treba; zasad nam je jedina dvostruka odrednica *razg. hip.* – uz *mama, tata, pom. vojn.* uz pomorske činove i časnike.

Stilske i stručne odrednice nalaze se ispred definicije.

4.2.1.	STILSKE	ODREDNICE
<i>hist.</i> – historizam		<i>pren.</i> – preneseno
<i>hip.</i> – hipokoristik		<i>razg.</i> – razgovorno
<i>poet.</i> – poetizam		<i>zast.</i> – zastarjelo
<i>pogr.</i> – pogrđnica		
<i>pokr.</i> – pokrajinski		

Pregledom Školskog rječnika zaključili smo da odrednica *žarg.* nema puno smisla jer su sve riječi koje su njiome opznačene u tom rječniku mogle biti označene i odrednicom *razg.* Zato odrednicu *žarg.* u *Mrežniku* ne treba upotrebljavati.

4.2.2.	STRUČNE	ODREDNICE
<i>anat.</i> – anatomija		<i>mat.</i> – matematika
<i>astr.</i> – atronomija		<i>med.</i> – medicina
<i>astrol.</i> – astrologija		<i>met.</i> – meteorologija
<i>biol.</i> – biologija		<i>mit.</i> – mitologija
<i>bot.</i> – botanika		<i>pol.</i> – politika
<i>farm.</i> – farmacija		<i>polj.</i> – poljoprivreda
<i>fil.</i> – filozofija		<i>pom.</i> – pomorstvo
<i>fiz.</i> – fizika		<i>pov.</i> – povijest
<i>folk.</i> – folklor		<i>prav.</i> – pravo
<i>geol.</i> – geologija		<i>pravop.</i> – pravopis
<i>glazb.</i> – glazba		<i>psih.</i> – psihologija
<i>gosp.</i> – gospodarstvo		<i>rel.</i> – religija
<i>grad.</i> – graditeljstvo		<i>sp.</i> – sport
<i>gram.</i> – gramatika		<i>šh.</i> – šah
<i>inform.</i> – informatika		<i>tehn.</i> – tehnika
<i>jez.</i> – jezikoslovlje		<i>umj.</i> – umjetnost
<i>kaz.</i> – kazalište		<i>vojn.</i> – vojska
<i>kem.</i> – kemija		<i>zem.</i> – zemljopis
<i>knjiž.</i> – književnost		<i>zool.</i> – zoologija
<i>lik.</i> – likovna kultura		

4.2.3. UPUĆIVANJE NA DRUGU NATUKNICU (NENORMATIVNO)

V. (vidi) nije normativna odrednica. Upotrebljava se za upućivanje sa supletivnoga na kanonski oblik.

4.2.4. NORMATIVNO UPUĆIVANJE

U rječniku nema normativnoga upućivanja ni normativnih uputnica.

Sve natuknice trebaju imati cijelu obradu (definiciju, primjere, kolokacije itd.); ako koja natuknica nije normativno preporučljiva, objašnjenje se daje u rubrici NORMATIVNA NAPOMENA. U tu se rubriku preuzima savjet iz *Jezičnoga savjetnika* i po potrebi prilagođuje, a ako savjeta nema na portalu (na portal su dignuti svi savjeti iz 555), jezični savjet treba napisati, poslati Milici i meni, a Josip će ga dignuti na portal.

U skladu s tim ni riječi s oznakom *razg. ili žarg.* ne treba upućivati na drugu riječ, nego obraditi i uz njih dati normativnu napomenu, npr. uz riječ *auto*:

U standardnome jeziku, osobito u njegovim formalnijim stilovima, bolje je upotrijebiti riječ *automobil* nego riječ *auto*, koja pripada razgovornomu stilu standardnoga jezika.

Tu normativnu napomenu treba ponoviti uz riječ *automobil*.

Vidi i primjere u poglavlju *Normativna napomena* (npr. *stomatologica* i *stomatologinja*).

DEFINICIJA

Definicije su pune rečenice. U njima se navodi natuknica:

imenice: List je...

glagolske imenice: Dijeljenje čega je...; Dijeljenje čega s kim je...; Dijeljenje čega po/prema čemu je... – u definiciju glagolske imenice uklapa se dopuna

glagoli: Spavati znači...; Spavati s kim znači... – u definiciju glagola uklapa se dopuna

pridjevi:

opisni: Jak je koji... /Jako je što

odnosni: Stomatološki je koji se odnosi na stomatologe i stomatologiju.

posvojni: Stomatologov je koji pripada stomatologu.

(Primjeri definicija za odnosni i posvojni pridjev primjeri su osnovnih definicija. Gdje god korpusni podaci navode na drukčiju definiciju, treba je uspostaviti. Kad imenica ima više značenja, i posvojni se pridjev može odnositi na svako od njih i to treba naznačiti u definiciji, npr.:

vodičev

1 Vodičev je koji pripada vodiču, odrasloj osobi bez obzira na spol ili muškarcu koji vodi ljude kroz nepoznata mjesta ili krajeve ili prenosi činjenice povezane s kulturnim i ostalim znamenitostima

U polumraku smo prateći vodiča krenuli plivati naokolo, a kad smo došli do kraja špilje, uživali smo u odzvanjanju vodičeva glasa koji je zazivao prijatelja u prvoj špilji, a onda je odgovor s druge strane opet višestruko odzvanjao. U zemlji u kojoj još vrijede srednjovjekovna pravila administracije, zamalo nas je vodičeva neprofesionalnost stajala podužeg boravka na prisilnom radu u Sibiru.

Što je vodičevo? glas, govor, inzistiranje, itinerer, naredba, neprofesionalnost, pohvala, profesionalnost, trag, tumačenje, upozorenje

2 Vodičev je koji pripada vodiču, odrasloj osobi bez obzira na spol ili muškarcu koji vodi i/ili obučava pse.

Novost su i posebno obučeni psi koji su izdresirani da, kad namirišu nekoga tko nije Poljak, odmah počnu lajati, a na vodičevu naredbu mogu ga i oboriti, ugristi te iščupati srce ili pucati iz ultrasoničnog topa kojim su opremljeni. Strogo je zabranjena vodičeva grubost prema psu, te se ona kažnjava diskvalifikacijom.

Što je vodičevo? grubost, naredba, pohvala, uputa

tvorba: vodič-ev, [Lana] [Lana]

Pridjev izveden od višeznačne imenice ne mora biti višeznačan u rječniku ako za to nema jasnih razloga (semantički odnosi ili kolokacije).

prilozi:

od opisnih pridjeva: Jako označuje...

od odnosnih pridjeva: Politički označuje da se što radi na političkome području, onako kako se radi u politici i kako rade političari. (Trebalo razmisliti još o dubini obrade priloga; ovako (što je bolje) ili: na način političara (što je lošije, ali možda dovoljno dobro da ne razvodimo značenja unedogled...)

Definicija ne treba biti preopširna i prestručna: *Mrežnik* je opći rječnik namijenjen općemu korisniku.

Definicija ne smije biti kružna.

U definiciji se ne smije upotrijebiti riječ koja se definira.

Trebalo izbjegavati prikrivenu polisemiju (na koju upućuje *ili* u definiciji); imamo je u definiciji muškoga mocijskoga parnjaka, ali imamo i objašnjenje zašto smo tako odlučili.

Trebalo posebno paziti na metonimijski prijenos značenja: *zdjela, žlica, centimetar, metar*...

Zatvorene skupine riječi (ili njihove podskupine, npr. u slučaju zamjenica ili brojevnih riječi) obrađivat će jedan obrađivač. Zasad smo podijelili: Lana (veznici, čestice), Ivana (prijedlozi), Milica (usklici), Lana i Milica (zamjenice).

Obrada je organizirana prema gramatičkim i semantičkim skupinama i strukovnim područjima, tako da jedan obrađivač (skupina obrađivača) obrađuje sve članove jedne od tih skupina. Nakon pokusne obrade svih vrsta riječi te obrade u kojoj svi obrađujemo natuknice iste gramatičko-semantičke vrste (muški i ženski vršitelj radnje) obrađivači će se podijeliti prema gramatičkim i semantičkim skupinama čiji su popisi (s natuknicama koje treba obraditi) sastavljeni i nalaze se u prilogu ovim uputama. Za svaku će se skupinu uspostaviti tipska definicija, koje se u obradi treba pridržavati ako je u određenome slučaju (za određenu natuknicu ili određeno značenje) primjenjiva. Tipske se definicije uspostavljaju za: odnosne pridjeve (koji se odnosi na...), posvojne pridjeve (koji pripada...), imenice na *-ost* (osobina onoga koji je...; svojstvo onoga što je...), mocijske parnjake (osoba ili muškarac koji...; žena koja...).

Naravno, pri definiranju svake riječi vodi se računa i o tome odstupa li njezino značenje od temeljne tipske definicije, pa se definicija tomu prilagođuje.

Sustavno su i dosljedno definirane riječi koje pripadaju zatvorenim skupinama riječi (veznici, prijedlozi, odnosni prilozi, čestice, usklici).

Tipske se definicije uspostavljaju i za različite semantičke skupine, npr. za dane u tjednu, mjesece, umjetničke pravce, kemijske elemente, mjerne jedinice, kratice.

Riječi se definiraju nadređenim pojmom i svojstvom kojim se razlikuju od drugih riječi koje imaju isti nadređeni pojam. Riječ se ne definira sinonimom ni antonimom, a definicije su sinonima i antonima međusobno usklađene.

Definicije višeznačnih riječi obročuju se. Podznačenja se označuju slovima, npr. 1.a. (odabirom *sense* pod *sense* u TLexu se automatski uspostavlja označivanje slovom).

U svim slučajevima kad je to moguće, nastoje se dati tipske, tvorbeno prozirne definicije.

Ne okupljati značenja pod strukovnom odrednicom:

NE	DA
vojn 1 vojn. a. osoba ili muškarac koji služi u vojsci bez obzira na čin b. osoba ili muškarac bez čina koji služi u vojsci	vojn 1 vojn. osoba ili muškarac koji služi u vojsci bez obzira na čin 2. vojn. osoba ili muškarac bez čina koji služi u vojsci

Bliska značenja ili značenja koja pripadaju istoj struci, području ili stilu ne okupljati s a., b., nego uvesti svako značenje kao novo značenje označeno brojem. (Dakle, nećemo imati oznake a., b. u značenjima).

PRIMJERI

Treba birati karakteristične primjere, odnosno one koji što bolje oprimjeruju određeno značenje, npr. primjer *Pravoslavni mogu, pod točno određenim uvjetima, biti kum ili kuma uz katoličkoga kuma.* bolji je od primjera *Nakon drugog vremena nazvao sam kuma i pitao ga što mi je činiti.* uz značenje *Kum je svjedok pri sakramantu.* Ako npr. u primjeru uz natuknicu *lovac* 'zrakoplov' postoji kolokacija *lovac presretač* ili *borbeni lovac* (što potvrđuje da su ti primjeri dobri), tu bi kolokaciju trebalo navesti i u kolokacijama.

Preporučuje se donositi primjere s čestim kolokacijama.

Pri navođenju primjera uz muški parnjak nastojimo, kad god imamo potvrda, donijeti:

1. primjer za osobu bez obzira na spol
2. primjer za muškarca/mušku osobu.

Primjeri ne bi trebali biti s kao, npr. primjer *ponaša se kao maćeha* nije dobar primjer za *maćeha* u značenju *Maćeha je očeva žena njegovoj djeci iz prethodnih brakova.*

Nastojimo pronaći primjere bez pogrešaka, a pravopisne pogreške ispravljamo. Primjere biramo među onima u kojima se nalaze frekventnije kolokacije. Između zareza, točke itd. i teksta mičemo bjelinu koju imaju primjeri preuzeti s hrWaca. Primjer ne smije biti predug, ali mora biti dovoljno dug da se iz njega jasno vidi da oprimjeruje konkretno značenje. Dovoljno je dati dva, najviše tri primjera. Bilo bi dobro da se u primjeru nalazi tipična kolokacija ili tipična konstrukcija; npr. kod mocijskih parnjaka uz muški parnjak treba dati jedan primjer za osobu, jedan za muškarca, kod glagola dobro je oprimjeriti valencijske odnose, osobito one u vezi s kojima u uporabi postoji nesigurnost (tamo svakako dati i jezični savjet).

U primjeru se kurziviraju strane riječi i može se kurzivirati ono što je u izvorniku pod navodnicima (navod ostaje pod navodnicima 99 dolje 99 gore).

KOLOKACIJE

Kolokacije navezujemo.

Kolokacije pažljivo razvrstavamo po značenjima.

U kolokacijama odrednicu *razg.* itd. donosimo izvan zagrada i u kurzivu.

U kolokacijama ne ponavljamo riječ iz natuknice osim ako nam se to učini nužnim (npr. kod pitanja *Kakav je xxx?* U kolokacijama *xxx + imenica, polysloženicama* itd. (npr. *čistač dostavljač, spomen-ploča*, u kolokacijama strukture *imenica + imenica u genitivu* itd.)

Kao kolokacije ne donosimo sveze koje posebno obrađujemo.

Pitanja za kolokacije oblikuju se prema skicama riječi. Za imenice će u pravilu prvo pitanje biti **Kakav je xxx?**, a za glagole **Kako se xxx?**, ili **Koga se xxx?**, **Tko xxx?** **Što se xxx?** Uz jedno se pitanje navodi najviše deset (dijelova) kolokacija. Kolokacije (to jest dijelovi kolokacija koje se nalaze iza riječi koja je natuknica) se abecediraju.

Pisat ćemo npr. (u kolokacijskome bloku uz glagol *spavati*): **Gdje se spava?:** na čijemu ramenu (čijemu nećemo stavljati u zagrade ni kurzivirati, to jest nećemo posebno označavati da je to obvezatan strukturni dio na kojemu se mogu pojavljivati različiti pridjevi/zamjenice), pod (vedrim) nebom (u zagrade ćemo stavljati naobvezatni dio kolokacije); uz kolokacije po potrebi piše se *razg.*, *žarg.* itd.

Uspostavit ćemo popis kolokacija i najčešće kolokacije nalazit će se na izborniku. Konačan popis je vjerojatno nesvrhovito staviti na izbornik jer bi bio predug, pa će se na izborniku nalaziti samo najčešća pitanja i rubrike.

Suradnici će dobiti popis uređenih pitanja koji treba dopunjavati pitanjima i rubrikama koja se pokažu potrebnima.

Jednina i množina u kolokacijama

(Pravila za rubriku povezana s jedninom i množinom *Koordinacija*: objašnjena su u poglavlju *Koordinacija*:).

Kolokacijska pitanja postavljamo u jednini (npr. *Što xxx može?*) osim kad je odgovor (kolokacija) u množini (*Što xxx mogu?* okupljati se)

Kakav je xxx?

U toj rubrici razgraničujemo neobavezan opis od terminologiziranih sveza (navodimo samo one koje ne obrađujemo posebno kao sveze).

navodimo:

1. opisne pridjeve
2. pridjeve koji su dio sveze
3. polusloženice s imenicom koju obrađujemo u drugome dijelu
3. imenicu + imenicu u genitivu

Sve skupine odvajamo točkom sa zarezom.

Kod opisnih pridjeva izabrati samo tipične.

Kakav je nož? hrđav, keramički, krvav, nazubljen, oštar, tup; džepni, kuhinjski, mesarski, preklopni, ronilački, vojnički

Kakav je mač? čudotvoran, dug, isukan, kratak, krvav, lagan, legendaran, oštar, slomljen, svjetleći, težak, velik; dvoručni, dvostruki, karolinški, samurajski, svjetlosni; mač istine, mač pravde, mač sudbine

Kod nekih se imenica s velikim brojem odgovora u stupcu mogu se kolokacije razložiti i u nekoliko semantičkih skupina:

Kakvo je oružje? moćno, skriveno, smrtonosno, sofisticirano, tajno, ubojito; ilegalno, legalno, nelegalno; lako, teško; automatsko, poluautomatsko; atomsko, artiljerijsko, biološko, kemijsko, lovačko, pješačko, raketno, streljačko, topničko

Čiji je xxx?

Točkom sa zarezom odvajaju se pridjevi od genitiva, npr:

Čiji je odbojkaš? hrvatski, karlovački, riječki, rovinjski, varaždinski; Mladosti, Varaždina, Zadra, Zagreba

Koordinacija

Pisati Koordinacija: (upisati dvotočku)

U rubrici *Koordinacija*: kolokacije su abecedirane unutar nekoliko skupina koje se odjeljuju s točkom sa zarezom (;).

U rubrici *Koordinacija*: koliko je moguće razdvajamo ono što se odnosi na jednu osobu (npr. *arhitekt i umjetnik*) i to navodimo u jednini, i ono što se odnosi na više osoba (*arhitekti i geolozi*) i to navodimo u množini. Na više se osoba neupitno odnose i primjeri u kojima je jedna riječ u jednini, a druga u množini, npr. *vjeroučiteljica i učiteljice*.

Koordinacijske kolokacije navodimo ovim redom:

1. koordinacija s i:

a. i – odnosi se na istu osobu (vaterpolist i reprezentativac)

b. odnosi se na više osoba (vaterpolisti i košarkaši)

2. koordinacija s te:

a. i – odnosi se na istu osobu (vaterpolist te reprezentativac)

b. odnosi se na više osoba (vaterpolisti te košarkaši)

3. koordinacija s ili

4. koordinacija s /

5. odnosi se samo na muškarca: / odnosi se samo na mušku osobu: (ovisno o definiciji)

vaterpolist

Koordinacija: vaterpolist i reprezentativac; vaterpolisti i košarkaši, vaterpolisti i plivači, vaterpolisti i rukometaši, odnosi se samo na mušku osobu: vaterpolisti i vaterpolistice

Unutar svake skupine kolokacije se abecediraju.

Ako nema posebnih razloga, na prvome se mjestu u koordinaciji piše riječ koja je u natuknici, a na drugome ona koja nije.

Ako se u rubrici *Koordinacija* npr. uz natuknicu *novinar* navodi u rubrici *Koordinacija*: kao primjer navodi *novinar i novinarka*, to bi trebalo biti i uz *novinarka*, ali u obliku: *novinarka i novinar*.

Od pravila da se prvo navodi riječ koja se nalazi u natuknici odstupamo ako je riječ o kolokacijama u kojima se uvijek ili iznimno često riječ koja nije u natuknici nalazi na prvome mjestu.

Koordinacija: uz pridjeve

U rubrici *Koordinacija*: kod pridjeva navodimo i pridjevne polusloženice i pišemo ih na kraju, npr. *Koordinacija*: znanstveni i istraživački (napor, rad), znanstveni i umjetnički (druženje, susret); znanstveno-istraživački.

Nastojimo sve dopune podvesti pod jedan rod, npr. *vodoinstalaterski i električarski (oprema, radovi)*; ako sve imenice u kolokaciji ženskoga ili srednjega roda, onda to slijedi i pridjev.

U vezi s xxx spominje se:

Rubrika *U vezi s xxx spominje se*: odgovara pitanju u *lexiku S* čim se xxx najčešće tematizira? To će, npr. uz natuknicu **odbojkaš** biti *izbornik, liga, trener, pobjeda*, uz natuknicu **odgojitelj** *edukacija, kompetencija, odgovornost, udruga, uloga*

Ne donosimo u toj rubrici ono što smo već donijeli u ostalima, dakle ne ponavljamo.

Npr. u SR za *nogometaš* česte su potvrde transfer nogometaša, udruga nogometaša, savez nogometaša, za *inženjer* *diploma inženjera, zvanje inženjera, razred inženjera, društvo inženjera, zapošljavanje inženjera, udruženje inženjera; generacija nogometaša, supruga nogometaša, transfer nogometaša, trener nogometaša, žena nogometaša*.

Kad to nije nužno, ne ponavljamo riječ iz natuknice, odnosno pišemo ovako:

U vezi s nogometašem spominje se: transfer, udruga, savez

U vezi s inženjerom spominje se: diploma zvanje, razred, društvo, zapošljavanje, udruženje

Što xxx ima?

U toj se rubrici navode meronimi (ne teži se za iscrpnošću, nego se navode najčešći)

Što mač ima? balčak, držak, korice, oštricu, vrh

Što xxx može?, Što se s xxx može? i druge glagolske kolokacije

Uz glagole koji zahtijevaju dopunu davati najčešće (najtipičnije) abecedirane dopune

Pitanja dogovaramo za semantičke ili gramatičke skupine kako bi bila ujednačena. Pitanja (i rubrike) se popisuju i bit će uključena u izbornik kako bismo smanjili mogućnost pogreške pri upisu.

U kolokacijama u zagradama donosimo izbor najčešćih dopuna. Uz glagole donosimo konkretnije dopune, ne *ima što, može što...*, nego npr.:

Što vježbenik može? obavljati (vježbeničku/stručnu praksu, dostavu), odgovarati (za štetu, za teže i lakše povrede dužnosti), osposobljavati se (stručno, za samostalno obavljanje poslova), pristupati (stručnomu ispitu), provoditi (vježbeničku praksu, vježbenički staž), sudjelovati (u radu, u poslovima, u obavljanju poslova)

Što se s vježbenikom može? uputiti ga (na (stručnu) praksu, u pravosudno tijelo), primiti ga (na neodređeno vrijeme, na rok od X mjeseci, na slobodno mjesto, u policiju, u državnu službu), rasporediti ga (na posao, u odjel, u ustanovu), zaposliti ga.

Dopune se razdvajaju zarezom, a kosa crta se upotrebljava samo za inačice u dopuni (kao u primjeru).

Ako je uz glagol u kolokaciji karakteristična samo jedna dopuna, ona se ne piše u zagradi; isto tako, ako gdje zaključimo da glagol treba navesti ali da nema nijednu karakterističnu dopunu, *što* ne stavljamo u zagrade (to bi trebalo izbjegnuto u najvećoj mogućoj mjeri).

Navodimo i probiremo tipične kolokacije. Ne navodimo u pravilu vrlo česte kolokacije s glagolima govorenja (kaže, izjavljuje, reče, govori) ni kolokacije s glagolom *postaje* (jer se one uz m/ž parnjake odnose uglavnom na *postao je xxx*, pa se onda ni ne odnose na parnjak nego na onoga tko je postao xxx) ni s glagolom *radi* (ako se kolokacija donosi zbog često potvrđenoga radi kao xxx).

Što je xxx? (uz pridjeve)

Pitanje se postavlja uz pridjeve, npr. Što je pekarovo?.

Kolokacije treba razvrstati na:

1. neživo
2. živo
3. apstraktno

Što je pekarovo?

kruh, pecivo, trgovina; žena, sin; metoda, zarada

Što je pjesnikovo?

grob, pero

Nikad ne postavljamo pitanje poput *Tko je pekarov?* nego se npr. *žena* i *sin* nalaze kao odgovor na pitanje *Što je pekarovo?*

Granica kolokacije i sveze

Granica kolokacije i sveze jasna je kad sastavnice daju novo značenje koje nema veze sa značenjem sastavnica (*majčina dušica*) ili kad barem jedna sastavnica nema veze sa značenjem (*morski pas*)

Kod kolokacija temeljeno je pitanje je li riječ koja je u natuknici zadržala svoje značenje.

NORMATIVNA NAPOMENA

Savjeti s *jezični-savjetnik.hr* (u osnovnome modulu) te iz rubrike *Savjeti na hrvatski hr* (u školskome modulu) kopiraju se u rubriku *Normativna napomena*. Tipski se savjeti prilagođuju konkretnom slučaju.

Od ideje da ćemo se poveznicama spajati na savjete odustalo se iz dvaju razloga:

1. Na *Jezičnome savjetniku* nalaze se tipski savjeti, a nama su potrebni tipski savjeti prilagođeni svakom pojedinačnom slučaju. Stavljanje svih takvih savjeta na *Jezični savjetnik* nije potrebno.
2. Savjeti na *Jezičnome savjetniku* nemaju posebne adrese, nego se svi nalaze na istoj. Pisanje upute o kojemu je savjetu riječ otežalo i zakompliciralo bi dizanje na mrežu.

Normativna se napomena donosi pod obje riječi/značenja na koja se odnosi.

Ako se normativna napomena (ili uporabna napomena) odnosi na sva značenja riječi ili na većinu značenja riječi, uvodimo je pod natuknicom (lemom) kako se ne bi prikazivala uz svako značenje (što bi korisnika samo zbunjivalo, a s obzirom na to da ne znamo kako će izgledati konačan prikaz *Mrežnika*, moglo bi biti zaista čudno da se npr. na istoj stranici triput prikazuje ista napomena).

Primjer: u rubriku *normativna napomena* u rječničkome članku od *stomatologica* i *stomatologinja* kopira se savjet *psihologinja* > *psihologica*, ali se uz primjere koji se u njemu navode dodaje i *stomatologica/stomatologinja*. Dakle, savjete koje već imamo možemo doraditi za određenu natuknicu. Evo kako je to uz te dvije natuknice:

stomatologica

razg. Stomatologica je liječnica koja se bavi stomatologijom.

Ove godine se komadić otkrnuo i teta stomatologica ga je opet pokrpalala. Nazvala sam stomatologicu i ona mi je rekla da je nemoguće da me boli taj zub jer da mi je izvadila živac, ali ja sam sigurna da me boli baš ta petica, najviše me boli kad ju perem četkicom...

 Kakva je stomatologica? **dosadašnja, forumska, nova, teta stomatologica hip.**; Što stomatologica može? **brusiti (zub, krunicu), dati (savjet, upute), napisati recept, otvoriti zub, pokrpati zub razg., sanirati (zub, živac);** Što se sa stomatologicom može? **cijeniti je, ići joj, mijenjati jerazg.**

U tvorbi imenica ženskoga roda koje označuju zanimanje od imenica muškoga roda na -log i -og (defektolog, pedagog, psiholog, sociolog, stomatolog itd.) u hrvatskome standardnom jeziku bolje je upotrebljavati izvedenice sa sufiksom -inja (defektologinja, pedagoginja, psihologinja, sociologinja, **stomatologinja** itd.). Imenice ženskoga roda sa sufiksom -ica (defektologica, pedagogica, psihologica, sociologica, **stomatologica** itd.) pripadaju neformalnoj komunikaciji. **MUŠKO: stomatolog :1, zubar :1, SINONIMI: stomatologinja :1, zubarica :1 [Lana] [Lana]**

stomatòloginja **stomatologinja** im. ž. (G stomatòloginjē, DL stomatòloginji, A stomatòloginju, V stomatòloginjo, I stomatòloginjōm; mn. NAV stomatòloginje, G stomatòloginjā, DLI stomatòloginjama)

Stomatologinja je liječnica koja se bavi stomatologijom.

Mirovini je prethodilo troipolgodisnje bolovanje, za koje vrijeme ga je u njegovoj ugovornoj ordinaciji zamjenjivala njegova kći, također diplomirana stomatologinja. Primjena usvojenih znanja i profesionalnih stavova olakšat će budućim stomatolozima i stomatologinjama rješavanje konkretnih organizacijskih, profesionalnih i zdravstvenih problema s kojima će se suočavati u prakticiranju profesije i donošenju odgovornih odluka.

Kakva je stomatologinja? **cijenjena, diplomirana, holistička, privatna, ugledna;** Što stomatologinja može? **imati (privatnu ambulantu/ordinaciju/praksu), popraviti (zub, peticu, zube), sanirati (zub, zube) ugraditi (zub, zube);** Što se može sa stomatologinjom? **ići joj, imati s njom dobro/loše iskustvo;** Koordinacija: **stomatologinje i medicinske sestre, stomatolozi i stomatologinje**

U tvorbi imenica ženskoga roda koje označuju zanimanje od imenica muškoga roda na -log i -og (defektolog, pedagog, psiholog, sociolog, stomatolog itd.) u hrvatskome standardnom jeziku bolje je upotrebljavati izvedenice sa sufiksom -inja (defektologinja, pedagoginja, psihologinja, sociologinja, **stomatologinja** itd.). Imenice ženskoga roda sa sufiksom -ica (defektologica, pedagogica, psihologica, sociologica, **stomatologica** itd.) pripadaju neformalnoj komunikaciji. **MUŠKO: stomatolog :1, zubar :1, SINONIMI: stomatologica :1, zubarica :1 [Lana] [Domagoj]**

Napomena:

Na Jezični savjetnik stavljeno je svih 555 savjeta i neki pisani za *Mrežnik*. Još 70-ak savjeta napisano je i bit će dodano. U upute ćemo uvrstiti popis savjeta koji se nalaze na Jezičnome savjetniku. Pri prenošenju savjeta gubi se kurziv, pa ga treba ponovno uspostaviti.

Tipske normativne napomene

cičin > čičin, cin > čin

(pišemo uz pridjeve izvedene od imenica na *čica* i uz neke pridjeve (tamo gdje ima priličan broj potvrda za pogrešno *cin* umjeto *čin*) izvedene od imenica na *-ica* (*kuharičin, sobaričin* itd.)

Iako se upotrebljava razmjerno često, pridjev *vodičicin* ne treba upotrebljavati u standardnome jeziku. Pridjev *vodičicin* tvorbena se raščlanjuje na *vodičic + in* te se na tvorbenoj granici provodi palatalizacija, odnosno *ic* ispred *i* prelazi u *ič*.

ov/ev (pišemo uz oba)

Od imenica na *-ar* koje označuju vršitelja radnje, posvojni se pridjev može izvesti sufiksom *-ev* i sufiksom *-ov*. Takvi su pridjevi normativno izjednačeni, odnosno i pridjev na *-ev* i pridjev na *-ov* pripadaju hrvatskomu standardnom jeziku. U skladu s tim standardnomu jeziku pripada i pridjev *vladarev* i pridjev *vladarov*.

izvedenice s oznakom **razg.**

Riječ *zubar* upotrebljava se u razgovornome, ležernijemu stilu. U standardnome jeziku bolje je upotrebljavati riječ *stomatolog*. Kako su pridjevi *zubarev* i *zubarov* izvedeni od imenice *zubar*, u standardnome je jeziku također bolje upotrebljavati pridjev *stomatologov*.

riječi s oznakom **razg.**

Riječ *zubar* upotrebljava se u razgovornome, ležernijemu stilu. U standardnome je jeziku bolje upotrebljavati riječ *stomatolog*.

UPORABA

Treba imati u vidu da imamo rubriku UPORABA. Nju se može iskoristiti za različite pragmatičke napomene. Npr., uz natuknicu *ljubimac* primijećeno je da se riječ *ljubimac* češće upotrebljava za *kućnoga ljubimca*, nego za kakvoga drugoga ljubimca i to stoji u toj napomeni. Uz natuknice profesor, nastavnik i učitelj nalazi se također napomena o uporabi koji je nužna dopuna značenjskome odnosu raspetljanom u *Mrežniku* itd.

tvorba: nastav-nik, tvorenice nastavnički, nastavnica, nastavnikov; Riječi učitelj, nastavnik i profesor drukčije su određene u zakonu danas (Zakon o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi 2008.) nego što je to bilo prije, pa to dovodi do nedosljedne uporabe tih riječi. Danas prema Zakonu u osnovnoj školi rade učitelji, a u srednjoj i na fakultetu nastavnici. Značenje se tih riječi usklađeno sa Zakonom dosljedno nalazi npr. u natječajima za posao te na mrežnim stranicama škola. Međutim, značenje je tih riječi često drukčije upotrebljava u publicističkome i razgovornome stilu, pa se često govori i o osnovnoškolskim nastavnicima/profesorima i srednjoškolskim profesorima. U srednjim strukovnim školama rade strukovni učitelji koji se često zovu i strukovni nastavnici. Zbrku povećava i to da učitelji mogu napredovati u zvanje učitelja mentora i učitelja savjetnika, a nastavnici u zvanje profesora mentora i profesora savjetnika. Na fakultetu rade sveučilišni nastavnici, koji mogu imati znanstveno-nastavno i umjetničko-nastavno zvanje docenta, izvanrednoga profesora i redovitoga profesora ili nastavno zvanje predavača, višega predavača ili profesora visoke škole. Dakle, profesori su redoviti profesori, izvanredni profesori i profesori visoke škole. Od radnih se mjesta i znanstveno-nastavnih i umjetničko-nastavnih zvanja razlikuju titule koje se dobivaju završetkom određenoga fakulteta. Onaj koji završi učiteljski fakultet dobiva titulu diplomirani učitelj. Onaj koji diplomira na nastavničkom fakultetu po bolonjskome procesu dobiva titulu mag. edu. odnosno magistar edukacije, ali onaj tko je diplomirao prije uvođenja bolonjskoga procesa dobivao je titulu profesora, pa danas u školama radi još mnogo profesora. Učenici osnovne škole danas se najčešće svojim učiteljima obraćaju riječju učitelj, a učenici srednje škole i studenti svojim se nastavnicima obraćaju riječju profesor. Odnos između riječi učitelj, nastavnik i profesor odražava se i na odnos između riječi učiteljica, nastavnica i profesorica. [alias] [Domagoj]

Uporaba se uvodi pod značenjem. Ako se uporabna napomena (isto vrijedi i za normativnu napomenu) odnosi na sva značenja riječi ili na većinu značenja riječi, uvodimo je pod natuknicom (lemom) kako se ne bi prikazivala uz svako značenje

POVEZNICE – REFERENCES

Poveznice za sve semantičke odnose upisujemo pod značenje (sense – references – muško/žensko/sinonim/antonim/hiponim/kohiponim)

upisujemo ih navedenim redom:

1. muško/žensko // vidski parnjak
2. sinonim
3. antonim
4. hiponim (Bruno mora popraviti: ako se upišu dva hiponima, pojavljuje se rubrika Kohiponimi:)
5. kohiponim

Otvarano posebno *reference* polje za svaku od kategorija (posebno za m/ž, posebno za sinonime, posebno za antonime... – u svakome polju skupina je abecedirana)

Pod natuknicom (lemmom) upisujemo poveznice samo za tvorenice.

Paziti na uspostavu povratnih *references* tamo gdje treba (m/ž, vidski parnjaci, sinonimi, antonimi, kohiponimi)

Hiponimi i tvorenice nemaju povratne *references*.

Jako paziti na to koje se references spajaju na lemu (tvorenice), koje na značenje (m/ž, sinonimi, antonimi, hiponimi, kohiponimi)

PODATAK O VIDSKOME PARNJAKU

Upisuje se na predviđeno mjesto u strukturi, uz značenje (kao što se isključivo uz značenje upisuju i muški ili ženski parnjaci, sinonimi, antonimi, hiponimi i kohiponimi); odmah se uspostavlja i parnjak (ako je predviđen abecedarijem ili ako je običan i čest) i obrađuje, tako da definicije budu usklađene (tamo gdje trebaju biti, naravno). Postoji mogućnost unosa parnjaka i kao mrtvoga i kao živoga (*references*). Rijetke parnjake može se navesti, ali ih se ne mora nužno obraditi, a parnjake koji su teorijski mogući, ali nisu potvrđeni ili su potvrđeni iznimno rijetko, ne treba ni navoditi ni obrađivati. Vidsko-značenjsku povezanost svršenih i nesvršenih glagola dosljedno bilježimo. Uz glagole donosimo kao vidske parnjake samo parnjake koji nisu izvedeni prefiksacijom ().

PODATAK O MUŠKOME ILI ŽENSKOME PARNJAKU

Upisuje se na predviđeno mjesto u strukturi, uz značenje; (odustali smo od upisa muškoga/ženskoga parnjaka za cijelu natuknicu, kao i od upisa sinonima, antonima i vidskih parnjaka za cijelu natuknicu – donosi ih se uvijek uz značenje); odmah se uspostavlja i parnjak i obrađuje, tako da definicije budu usklađene (tamo gdje trebaju biti, naravno) (v. iscrpnije upute za obradu muško/ženskih parnjaka na kraju ovoga poglavlja). Muški se parnjak upisuje u rubriku *Muško:*, a ženski u rubriku *Žensko:*

Podatak o muškome ili ženskome parnjaku donosi se i uz sveze (*sublemma* pod lemom ili značenjem) (npr. uz javni bilježnik *Žensko:* javna bilježnica).

Muško/ženski parnjaci nisu samo tvorbeni mocijski parnjaci, nego je riječ o svim mocijskim parnjacima, odnosno antonimima koji imaju značenje 'muško' ili 'žensko'. Muško/ženski parnjaci navode se u posebnoj rubrici i NE navode se pod antonimima.

žena

Muško: muž, suprug

Sinonim: supruga

SINONIMI, ANTONIMI, HIPONIMI, KOHIPONIMI

Svaki obrađivač odmah otvara u TLexu natuknicu koju uz riječ koju obrađuje navodi u pojedinome značenju kao živi sinonim/antonim/hiponim/kohiponim kako bi se odmah uspostavilo unakrižno povezivanje.

TLex automatski mijenja naslov Sinonim: ili Antonim: u Sinonimi: ili Antonimi: kad se upiše drugi sinonim ili antonim.

Uz neke riječi (natuknica) u kolokacijama uvijek se pojavljuje npr. samo jedan pridjev od pridjeva za koje tvrdimo da su sinonimni, npr. *jak*, a ne *snažan*: *snažno sunce**, *snažno krvarenje**, ali sinonim uz to značenje ipak treba biti *snažan* jer će *jak* i *snažan* imati istu definiciju. Dakle, sinonimi imaju isto značenje, ali se mogu kolokacijski raspodjeljivati.

U donošenju antonima ne ograničujemo se samo na kontrarne antonime (tip *lijep – ružan*), nego navodimo i komplementarne antonime, tj. antonime koji obuhvaćaju kakvo pojmovno polje dijeleći ga na dva dijela: sve što pripada u jedan dio, ne pripada u drugi i obratno, npr. *živ – mrtav*, *noć – dan*, *svjetlost – tama*. Taj tip antonimije ne protežemo na muško/ženske parnjake. Uz pojedine elemente veće cjeline ne donose se kao antonimi svi elementi koji je tvore jer se odnos među njima ne može odrediti kao prisutnost ili odsutnost određene značajke (npr. uz *proljeće* ne donose se kao antonimi *ljeto*, *jesen* i *zima*), ali se uz natuknicu *proljeće* donose kohiponimi *ljeto*, *jesen* i *zima*.

Hiponimi i kohiponimi donose se samo kad je riječ o malome broju hiponima i kohiponima (npr. uz *faktor* (u odgovarajućemu značenju): *Hiponimi: množenik, množitelj*)

Višeznačna riječ u sinonimne i antonimne odnose može ulaziti ukupnošću svojega značenja, ali se sinonim/antonim može odnositi i na pojedino značenje riječi. Bez obzira na to, sinonimi, antonimi, hiponimi i kohiponimi, isto kao i muški i ženski parnjaci, uvijek se donose isključivo pod značenjem.

Pri obradi sinonima slijedimo ova načela:

1. Sinonimi imaju istu leksikografsku definiciju.
2. Odstupanje od toga pravila moguće je isključivo zbog tvorbenih razloga.
3. Sinonimija i antonimija dvosmjerni su odnosi, tj. ako je *a* sinonim/antonim od *b* i *b* je sinonim/antonim od *a*.
4. Natuknice označene stilskom odrednicom (npr. *razg.*, *zast.*, *pokr.*) navode se kao sinonim, ali se uz njih navodi i ta oznaka kako bi se označilo da te natuknice nisu normativno-stilski istovrijedne. (To je izvedivo uz mrtve sinonime, antonime itd., ali uz žive nije i trebalo bi nekako riješiti.)
5. Budući da je sinonimija nepoželjna u znanstvenome funkcionalnom stilu, nastojali smo u nazivlju kad god je to bilo moguće izbjegavati navođenje ravnopravnih sinonimnih naziva i dati prednost jednomu nazivu, a ostale nazive uputiti na taj naziv.

Pri obradi antonima slijedimo ova načela:

1. Antonimi imaju sva zajednička svojstva osim jednoga. To treba biti očito i u definicijama koje se razlikuje samo u jednome elementu.
2. Antonimi sinonima određene riječi nisu nužno međusobno sinonimni jer se mogu razlikovati po drugoj značajki. Neke riječi dolaze u parovima (*racionalan – iracionalan*, *razuman – nerazuman*, *razborit – nerazborit*). To se posebno odnosi na parove domaćih i stranih riječi i na

tvorbene antonime. Tu smatramo da je bitno samo denotativno značenje (koje je isto kod riječi *racionalan* i *razuman*), pa se i riječi kao *racionalan* i *nerazborit* postavljaju u antoniman odnos.

Pri navođenju glagolske sinonimije i antonimije držimo se istoga načela kao i pri definiranju glagola, tj. sinonim i antonim svršenomu glagolu može biti samo svršeni glagol, nesvršenomu nesvršeni, a dvovidnomu dvovidni. Kao sinoniman donosimo i vidski par koji čine svršeni i nesvršeni glagol. Isto vrijedi i za antonime. Kod dvovidnih glagola razlikujemo:

1. potpunu dvovidnu sinonimiju
2. simetričnu dvočlanu sinonimiju.

Asimetričnu sinonimiju prouzročenu time što dvovidni glagol ima sinonim samo u jednome vidu također bilježimo, npr. kod glagola *deklinirati* koji ima domaći sinonim *sklanjati* samo kad se u kontekstu ostvaruje kao nesvršeni glagol.

Sinonimi i antonimi navode se i kod nepunoznačnih riječi (veznika, priloga koji nisu tvoreni od pridjeva, prijedloga, čestica i usklika).

Odnos sinonimije i antonimije posebno je problematičan kod usklika jer u toj vrsti riječi ima slučajeva da je pojedini usklik antoniman sam sebi (npr. *ah*, *a*, *o*, *u*, *e*). Takvi se antonimni odnosi ne navode.

Za veznike smo uz opće kriterije sinonimije uspostavili i ove dodatne kriterije:

– veznike povezujemo kao sinonimne samo kad imaju ista ograničenja koja se odnose na njihov položaj u rečenici (odnosno kad ih uopće nemaju) pa uzročne veznike *jer* i *budući da* ne smatramo sinonimnima

– kao sinonimne povezujemo vezničke skupine sa sinonimnom punoznačnom sastavnicom

– kao sinonimne povezujemo i veznike koji imaju istu definiciju, a samo jedan od njih ima ograničenje u raspodjeli (npr. veznike *stoga što*, *zato što* itd. bez ograničenja raspodjele s veznicima *budući da* i *jer*, dakle i veznike koji su zamjenjivi jednosmjerno.

TVORBENA NAPOMENA

Tvorbena raščlamba

Rubrika *tvorbena raščlamba* predviđena je samo za tvorenice (netvorbene riječi NEMAJU tvorbenu raščlambu); npr. *mač* neće imati tvorbenu raščlambu, a *minobacač* hoće.

Internacionalizmima i posuđenicama ne bilježiti tvorbu (načelo: one su u hrvatski ušle kao cjelovita posuđenica, nisu tvorene u hrvatskome, a nas zanima samo hrvatska tvorba)

U tvorbenoj raščlambi **ne bilježe se glasovne promjene**.

Tvorenice

Poveznice za tvorenice upisujemo pod lemmu (*lemma – tvorbena_raz – references – tvorenice*)

Sve se tvorenice upisuju unutar jednoga *reference* polja

Tvorenice se upisuju:

mrtve tvorenice: *Tvorbena_raz – mrtve tvorenice*

tvorenice poveznica: *Tvorbena–raz – references – tvorenica*

NE upisivati tvorenice ovako: *Poveznice – references – tvorenica*

Stilska (stručna) odrednica donosi se uz mrtve tvorenice i kurzivira.

Cilj nam je da se u konačnome prikazu prikazuju odrednice i uz žive poveznice (references).

PODNATUKNICA POD ZNAČENJEM (SENSOM) – SVEZE

Višerječni se nazivi ili česti izrazi čije značenje ne odgovara u potpunosti zbroju značenja sastavnih jedinica obrađuju kao sveze.

Sveze se donose uz određeno značenje ako se s njim mogu povezati. Ako se ne mogu povezati ni s jednim značenjem, donose se u rubrici za slobodne sveze (u TLexu upisuju se u rubriku *sublemma*).

Kao sveze navode se i najčešće podvrste onoga što je navedeno u natuknici kad je riječ o nazivlju (npr. pod *kiselina* – *jabučna kiselina*, *mravlja kiselina*, *solna kiselina*, *suporna kiselina* itd.; pod *šećer* – *groždani šećer*, *smeđi šećer*, *voćni šećer* itd.). Ako sveza označuje pojam podređen pojmu označenom natuknicom, teži se sustavnomu navođenju podređenih pojmova (sveza) određenoga nadređenog pojma (natuknice).

Sveze se pridružuju natuknicama po ovim pravilima:

sveza pridjeva i imenice navodi se pod imenicom

sveza glagola i imenice navodi se pod glagolom

sveza imenice u nominativu i imenice u genitivu navodi se pod imenicom u nominativu

sveza priloga i čestice navodi se pod prilogom

sveza prijedloga i imenice navodi se pod imenicom

sveza imenice, prijedloga i imenice navodi se pod prvom imenicom

sveza dviju imenica u nominativu navodi se pod prvom imenicom

sveza priloga i pridjeva navodi se pod pridjevom.

Problem kako pronaći svezu ili frazem rješavat ćemo dobro organiziranom tražilicom koja će pretraživati rječnik po (nenaglašenim) natuknicama, svezama i frazemima.

Značenja se višeznačnih sveza obrojčuju.

Sveze se navode u jednini, osim u slučajevima kad se u jednini nikad ne pojavljuju ili se u njoj pojavljuju rijetko (*posmrtni ostatci*).

Hiponimna sveza može se definirati svojim hiperonimom, npr. *Vezni nogometaš je nogometaš...*, *Brodski kuhar je kuhar...*

Sveze mogu ulaziti u sinonimne i antonimne odnose s drugim svezama ili riječima. Najčešće su sveze višerječni nazivi. Uz njih se nalazi terminološka odrednica.

Sveze se navode pod određenim značenjem natuknice ili, ako se ne mogu podvesti pod određeno značenje, na kraju rječničkoga članka.

Za sveze sinonimi, antonimi i parnjaci uspostavljaju se uz značenje (*sense*), a ne pod *sublemma*.

Uz sveze upisujemo također definicije i primjere (obvezno) te kolokacije, sinonime, uporabne napomene itd. ako ih ima.

Sveze definiramo po modelu:

Akademski slikarica žena je... (ne: je žena) (tamo gdje je to provedivo)

FRAZEMSKI BLOK

Organizacija frazemskoga bloka:

Frazem	spavati na lovorikama
objašnjenje podrijetla frazema*	kopira se iz rubrika <i>Frazemi</i> na hrvatski.hr
redni broj značenja (ako ima više značenja)	1.
Definicija	Spavati na lovorikama znači....
primjer (iz korpusa, dovoljan je jedan primjer)	Svjesni smo da ne možemo <i>spavati na lovorikama</i> i da ćemo biti meta svih konkurenata.
značenjski odnosi (samo među frazemima)	Sinonim antonim
uporaba (napomena o uporabi)	

*Objašnjenja podrijetla frazema nalazit će se i na portalu *hrvatski.hr* u rubrici Frazemi. U *Mrežnik* se upisuju, ne stavlja se poveznica; razlog je taj što se na mrežnim stranicama ne nalaze na zasebnim adresama, a izravno upisivanje (kopiranje s tih mrežnih stranica) olakšat će i stavljanje na mrežu.

Frazemi se pridružuju natuknicama po svim frazeološkim pravilima po kojima se odlučuje pod kojom se riječi pod navodi frazem:

- ako frazem sadržava imenicu, obrađen je pod tom imenicom
- ako u frazemu nema imenice, uvršten je u obradbu pod prvim pridjevom (npr. frazem *živ i zdrav* nalazi se pod natuknicom *živ*).

Problem kako pronaći svezu ili frazem rješavat ćemo dobro organiziranom tražilicom koja će pretraživati rječnik po natuknicama te po svezama i frazemima (po svim ključnim riječima sveza i frazema).

Kod glagolskih je frazema glagol donesen samo u svršenome vidu, osim kada čvrsta frazemska struktura ne traži drukčije.

PODNATUKNICA POD NATUKNICOM (LEMMOM) (*sublemma*)

Podnatuknica je naglašeni povratni glagol. Kao *sublemma* upisuju se i slobodne sveze, odnosno sveze koje se ne vežu ni uz jedno značenje natuknice (v. poglavlje *Sveze*). Podnatuknica je najčešće povratni glagol kad se u natuknici uspostavlja prijelazni ili neprijelazni glagol, a značenja se prijelaznoga ili neprijelaznoga i povratnoga glagola razlikuju, npr. *kupati se* podnatuknica je natuknice *kupati*.

VANJSKE POVEZNICE

Poveznica na *Strunu* može se upisati i pod natuknicom (*lemmom*) i pod pojedinim značenjem. Poveznice na *Kolokacijsku bazu*, *Repozitorij metafora*, *bolje.hr* upisuju se isključivo pod natuknicom.

Na vanjske se izvore povezujemo tako da u rubrici *vanjske poveznice* napišemo: izvor: *Struna/Kolokacijska baza....* i upišemo poveznicu.

POSEBNI ZNAKOVI

Molim Barbaru da sroči uputu za upisivanje posebnih znakova, pa ćemo je ovdje uvrstiti.

*DODATNE UPUTE ZA OBRADU MUŠKO-ŽENSKIH PARNJAKA

MUŠKO-ŽENSKI PARNJAK / MOCIJSKI PARNJAK

Parnjak koji se donosi uz natuknicu ne mora nužno biti mocijski, upisuje se sve što je u odnosu muško – žensko

Postoje 2 mogućnosti unosa parnjaka: mrtvi se unose u kućice za mocijski parnjak, a živi u *references*

Muško-ženski parnjaci povezuju se i kad se navode u svezama (npr. *javni bilježnik* i *javna bilježnica*, *glavni kuhar* i *glavna kuharica*).

DEFINICIJA

muški parnjak: Arhitekt je odrasla osoba bez obzira na spol ili muškarac koji...

muški parnjak: Katolik je osoba bez obzira na spol ili muška osoba... (ako se može odnositi i na dječake)

ženski parnjak: Arhitektica je žena koja...

ženski parnjak: Katolkinja je ženska osoba... (ako se može odnositi i na djevojčice)

Hiponimna sveza može se definirati svojim hiperonimom, npr. *Vezni nogometaš* je *nogometaš...*, *Brodski kuhar* je *kuhar...*

PRIMJERI

Uz riječi koje imaju definiciju *XXX je osoba bez obzira na spol ili muška osoba koja / XXX je odrasla osoba bez obzira na spol ili muškarac koji ...* donosi se jedan primjer za osobu i jedan za muškarca (od toga se može i odstupiti, pa dati više primjera ako je riječ o nečemu iznimno zanimljivom). Primjeri s imenima udruga, skupova, konferencija dobri su i nedvosmisleni za osobu, a primjeri s osobnim imenima i koordinacijom m/ž dobri su i nedvosmisleni za muškarca.

Zadržat ćemo sustavnost definicije i ako ne možemo jasno oprimjeriti npr. osobu ili muškarca, a takvu definiciju (osoba ili muškarac) smatramo realnom.

KOLOKACIJE

Kolokacije su abecedirane.

Pitanje postavljamo u jednini, dakle: *Kakav je arhitekt?*, a ne: *Kakvi su arhitekti?*, *Što arhitekt može?*, a ne *Što arhitekti može?*

Pri odabiru kolokacija treba imati u vidu: njihovu tipičnost za natuknicu (koja često nije u razmjeru s čestoćom pojavljivanja u skicama riječi) – slobodno je upitati se što bismo naveli kao najčešće kolokacije, po potrebi provjeriti u korpusu, pa zabilježiti bez obzira na potvrđenost u skicama.

Ne trebamo težiti tomu da pitanjima obuhvatimo najveći broj podataka koji se pojavljuju u skicama. Njima bismo trebali obuhvatiti one kolokacije u kojima je natuknica nosiva riječ. Broj kolokacija nećemo točno definirati; ne treba ih biti previše – ne više od desetak. Katkad bi se uz neka pitanja, npr. *Čega je tko inženjer?* mogao donijeti cijeli niz hiponima od inženjer, ali treba izabrati najtipičnije (iz perspektive korisnika).

Ako uz natuknicu (npr. ženski mocijski parnjak) nema dobrih skica zbog maloga broja potvrda, možemo preuzeti dio skica od muškoga mocijskog parnjaka za koji znamo da je realan; treba svakako pogledati i u korpus.

Kakav je xxx? i Čiji je xxx?

Pitanje **Čiji je xxx?** postavljamo tamo gdje nam se čini bitnim (npr. za nogometaša (hrvatski, brazilski, nogometaš Dinama), slikara, znanstvenika, inženjera (Hondin, Fordov); ne postavljamo ga automatski temeljem kletika, npr. francuska sobarica nije čija, nego kakva); kletik po svojoj prosudbi možemo, dakle, donijeti uz pitanje Kakav je xxx? ili uspostaviti pitanje Čiji je xxx? ili zanemariti ako smatramo da nije informativan.

Opisni su pridjevi u neodređenome liku, oni koji su dio naziva u određenome; ako se ipak neki opisni pojavljuje isključivo u određenome, ne treba ga nasilno mijenjati.

U kolokacijama i primjerima strane se riječi kurziviraju i ako nisu kurzivirane u korpusu; ono što grubo odudara od standarda ne navodimo, a npr. *freelance* i *uvaženi* označujemo s (razg.) ili kojom drugom oznakom prema popisu koji nam je poslala Goranka. Nestandardnojezične kolokacije navodimo samo ako za to postoji jako dobar razlog (tipičnost).

Prednost dajemo kolokacijama specifičnim za natuknicu; npr. kao odgovor na pitanje Kakav je inženjer? diplomirani, genetički, građevinski, kemijski, nadzorni, ovlašteni, razvojni...; ili Kakav je glumac? dramski, filmski, glavni, kazališni, sporedni, ali bilježimo i izrazito česte ostale kolokacije (npr. popularan, poznat, slavan). Kolokacije s promjenjivim dijelom poput 30-godišnji, navodimo x-godišnji. Kao odgovor na pitanje *Kakav je xxx?* navodimo npr. i: najbolji nogometaš svijeta, nogometaš godine, teta spremačica, čistačica dostavljačica.

Ne navodimo katkad vrlo česte kolokacije sa zamjenicama, npr: *moja frizerka, naša spremačica...*

Čega je tko xxx?

Pitanje *Čega je tko xxx?* postavljamo uz neka zanimanja, npr:

Čega je tko učitelj? hrvatskoga, informatike, matematike...

Čega je tko inženjer? arhitekture, biologije...

To pitanje postavljamo samo u onim slučajevima u kojima imenica otvara mjesto dopuni u genitivu i takve su dopune (imenski atributi) česte

Što xxx može?

Uz glagole koji imaju obveznu dopunu u odgovoru na pitanje *Što xxx može?* navodimo i dopunu, npr. *Što car može?* imenovati (ministre, vladu, koga plemićem), sazvati (plemstvo, plemiće), započeti (rat, pregovore). Kolokacija stoga ne može biti ni modalni glagol bez dopune.

U toj se rubrici donose nesvršeni glagoli bez obzira na korpusne potvrde. Npr. ako uz *spremačica* postoje potvrde u skicama za *izglačati* i *glačati* (ili samo za *izglačati*), mi ćemo uz pitanje *Što spremačica može?* napisati *glačati*, a ne *izglačati*, tako npr. i *Što kuharica može? kuhati, mijesiti, peći, pripremiti (obrok, ručak).*

Treba paziti da se u kolokacije ne upisuju frazemi (koji su obično dobro potvrđeni, pa se često njihovi dijelovi pokazuju u skicama riječi), npr. *Što se može s carem? dotjerati ga* jer su potvrde za *dotjerati cara do duvara*. U skicama riječi vidjet ćemo *dotjerati*, ali treba svaki takav glagol (koji na prvi pogled ne bismo povezali s riječju u natuknici) provjeriti.

Kolokacije koje nisu specifične za pojedino zanimanje poput *postati konobarica/konobaricom, raditi kao konobarica* ne navodimo.

Što se s xxx može?

Ako imamo pitanje *Što se s xxx može?* bilježimo i dopunu: angažirati ga, gledati ga... / angažirati je, gledati je

Koordinacija:

Iza *Koordinacija* pišemo dvotočku: *Koordinacija*:

Prvo navodimo primjere s **i**, onda s **te**, onda s **ili**, onda s **/**. Skupine primjera odvajamo točkom zarezom. Koordinacija uključuje i nizove (arhitekti, urbanisti i dizajneri). Kolokacije se odvajaju zarezom odnosno točkom sa zarezom. Točku sa zarezom pišemo samo ako smo potrošili zarez, odnosno ako su među kolokacijama i nizovi (ako u koordinaciji imamo samo parove, između njih pišemo zarez).

Ako ne postoji poseban razlog za drukčije rješenje, riječ koja je u natuknici prva je riječ u koordinaciji.

Napomenu **odnosi se samo na muškarce**: pišemo samo za primjere za koje je i bez konteksta jasno da se odnose na muškarca; uglavnom se to svodi na mocijske parnjake (konobari i konobarice).

Pazimo na to da u rubrici *Koordinacija*: razlikujemo je li riječ o jednoj osobi (kozmetičarka i stilistica) ili o više osoba (kozmetičari i stilisti)

Ako se u rubrici *koordinacija* npr. uz npr. *novinar* navodi *novinar i novinarka*, to bi trebalo biti i uz *novinarka*.

U vezi s xxxx spominje se:

Ta bi rubrika u kolokacijama odgovarala pitanju u *ellexiku* S čim se xxx najčešće tematizira?

Ne donosimo u toj rubrici ono što smo već donijeli u ostalima, dakle ne ponavljamo.

To će, npr. uz natuknicu **odbojkaš** u rubrici biti *U vezi s odbojkašem spominje se: izbornik, liga, trener, pobjeda*, uz natuknicu **odgojitelj** *edukacija, kompetencija, odgovornost, udruga, uloga*

Česte sveze uz zanimanja *raditi kao xxx* obraditi pod *raditi* – ako uopće; ne navoditi ih uz parnjake.

Ako je nešto primjenjivo samo za množinu, uspostavlja se takvo pitanje:

Što xxx rade? okupljaju se (SAMO za često i tipično)

Kolokacije navezujemo.

Modul za učenike i modul za strance

NATUKNICA

U modulu za učenike i modulu za strance natuknica je jednorječna.

U natuknici označeno je samo mjesto naglasaka (obrađivač miče Domagojev naglasak i označuje mjesto).

PODATAK O VRSTI RIJEČI

U modulu za učenike i modulu za strance donosi se podatak o vrsti riječi.

GRAMATIČKI BLOK

U modulu za učenike u gramatičkome se bloku donosi:

imenice: množina

glagoli: 1. lice prezenta, perfekt m. i ž. rod, futur 1. lice jednine

pridjevi: ženski rod, srednji rod; komparativ, superlativ

Modul za strance imaće i izgovor.

U modulu za strance u gramatičkome se bloku donosi:

imenice: svi oblici jednine i množine, označeno mjesto naglasaka (Dinka preuzima podatke iz osnovnoga modula, briše naglasak i označuje njegovo mjesto)

glagoli: 1. lice jednine i 3. lice množine prezenta

opisni pridjevi (neodređeni pridjev u natuknici): svi oblici kao u osnovnome modulu, samo s označenim mjestom naglasaka)

odnosni pridjevi: svi oblici kao u osnovnome modulu, samo s označenim mjestom naglasaka

prilozi od srednjega roda pridjeva: komparativ, superlativ kao u osnovnome obliku, samo s označenim mjestom naglasaka

RASTAVLJANJE NA SLOGOVE

Donosi se u modulu za učenike.

Rastavljanje na slogove: list; li-sto-vi (kod jednosložnih riječi na slogove rastavljamo i N mn.)

Rastavljanje na slogove: ko-no-bar

POVEZNICA

Modul za učenike povezuje se sa savjetima <http://hrvatski.hr/savjeti/>. Povezuje se ili cijela natuknica ili pojedino značenje. U dogovoru s Barbarom trebalo bi probrati najjednostavnije frazeme iz osnovnoga modula (imajući u vidu dob učenika: niži razredi OŠ), pa ćemo vidjeti uz koji treba rečenica-dvije o etimologiji (slijepi putnik..., pala je (komu) sjekira u med...)

Postoji popis savjeta koje treba napisati za modul za učenike i staviti na hrvatski.hr.

U modulu za strance izravno se donose njima prilagođeni savjeti (pojednostavnjeni prema sadržaju na portalu *Jezični savjeti*) napomene o uporabi različitih vrsta (npr. uz natuknicu *list* u značenju *novine* može se u napomeni navesti da se u suvremenome jeziku pojavljuje u imenima novina, npr. *Jutarnji list*, *Večernji list*, uz značenje *dio biljke* da se obično upotrebljava zbirna imenica *lišće* umjesto množine *listovi* itd.

PODATAK O VIDSKOME PARNJAKU

U modulu za učenike:

Pogledaj i što znači glagol skočiti.

Pogledaj i što znači glagol skakati.

U modulu za strance:

Pogledaj i što znači glagol skočiti.

Pogledaj i što znači glagol skakati.

(Ovo su prijedlozi kako će izgledati kad se digne na mrežu; zasad samo upisati vidski parnjak i povezati ih uzajamno).

Ne navode se parnjaci nastali prefiksacijom. Oni se u modulu za strance navode u rubrici tvorenice (izričit zahtjev studenata na Croaticumu).

U modulu za učenike i modulu za strance držimo se abecedarija i u načelu ne uvodimo nove glagole, nego glagole kojih nema u abecedariju donosimo kao mrtve parnjake.

PODATAK O MUŠKOME ILI ŽENSKOME PARNJAKU

U modulu za učenike donosi se poveznica na jezični savjet iz Hrvatski u školi. Na portalu su obrađeni svi muško-ženski parovi koji se nalaze u abecedariju modula za učenike. Primjer savjeta koji će se editirati uz parnjake (npr. uz natuknicu *konobar* i uz natuknicu *konobarica*):

Konobar je muškarac koji u restoranu i kafiću poslužuje gostima hranu i piće. **Konobarica** je žena koja u restoranu ili kafiću poslužuje gostima hranu i piće. **Konobarice** su žene koje u restoranu ili kafiću poslužuje gostima hranu i piće. **Konobari** su muškarci koji u restoranu i kafiću poslužuju gostima hranu i piće, ali i muškarci i žene koji u restoranu ili kafiću poslužuju gostima hranu i piće.

Marko je konobar.	Lucija je konobarica.
Marko i Luka su konobari.	Lucija i Ana su konobarice.
Lucija, Ana, Marko i Luka su konobari.	

U modulu za strance muški ili ženski parnjak uvodi se formulama: Pogledaj i što znači riječ *konobarica*.; Pogledaj i što znači riječ *konobar*.

U modulu za učenike i modulu za strance držimo se abecedarija i u načelu ne uvodimo nove elemente muško-ženskoga para, nego parnjake kojih nema u abecedariju donosimo kao mrtve parnjake.

NAPOMENA

U modulu za učenike to je jezični savjet iz Hrvatski u školi.

U modulu za strance upisuje se u rubriku u TLexu; sadržava jednostavan jezični savjet ili objašnjenje povezano s određenim značenjem.

Npr. iza prvoga značenja riječi *list* ova je napomena:

1. List je dio biljke (stabla, grma, cvijeta), obično zelene boje.

Za skupinu listova češće se u ovome značenju upotrebljava zbirna imenica *lišće* nego množina *listovi*.

a iza 4. značenje riječi list ova:

4. List je na papiru otisnuto javno glasilo.

Riječ *list* u ovome se značenju uglavnom upotrebljava u imenima novina, npr. *Jutarnji list*, *Večernji list*. Običnija je i češća riječ *novine*.

U modulu za strance u toj se rubrici daju i sva pojašnjenja koja se odnose na stil. Recimo, natuknica *cura* imat će definiciju *Cura je xxxx*, a u ovoj će se rubrici reći da se ta riječ upotrebljava u razgovoru i da je u standardnome jeziku bolje upotrijebiti riječ *djevojčica* ili *djevojka*, napomena o uporabnoj specifičnosti (npr. pragmatička napomena, povezanost s određenim funkcionalnim stilom itd.; u ovo je polje uključena i uporaba iz osnovnoga modula; dakle, pri obradi treba pogledati uz svako značenje i polje za uporabu u osnovnome modulu i vidjeti može li se koji podatak iz njega upotrijebiti za strance)

DEFINICIJA

Definicije se u svim modulima uspostavljaju po istome modelu. Razlikuju se u stupnju složenosti i podataka koji se u njima donose.

Definicije su pune rečenice. U njima se navodi natuknica:

imenice:

List je...

glagoli:

Spavati znači...

pridjevi:

opisni: Jak je onaj koji... /Jako je ono što

odnosni: Politički označuje da se što odnosi na politiku.

prilozi:

od opisnih pridjeva:

Prilog *jako* označuje

od odnosnih pridjeva:

Prilog *politički* označuje da se što radi onako kako se radi u politici i kako rade političari.

Definicije se u najvećoj mjeri uspostavljaju modelno.

PRIMJERI

U modulu za učenike kao primjeri se donose najčešće i najilustrativnije kolokacije probране od kolokacija iz osnovnoga modula te jednostavni rečenični primjeri tamo gdje se značenje mora ilustrirati rečenicom (pogledati nekoliko stranica korpusa kako bi se uspostavio što vjerniji primjer).

U modulu za strance značenja se oprimjeruju jednostavnim rečenicama koje konstruira obrađivač toga modula temeljem udžbenika za strance i vođen kolokacijskim podacima iz osnovnoga modula.

SINONIMI I ANTONIMI

u modulu za učenike donose se sinonimi, u modulu za strance sinonimi i antonimi. Uspostavljaju se kao i u osnovnome modulu kao živi (*references*) i mrtvi.

MODUL ZA UČENIKE

NATUKNICA (označeno samo mjesto naglaska)

oblici (odabrani, s osobitim obzirom na s pravopisnoga aspekta zanimljive oblike; označeno mjesto naglaska)

rastavljanje na slogove

NORMATIVNA NAPOMENA: jezični savjet koji se odnosi na cijelu natuknicu (s hrvatski.hr)

vidski parnjak (**poveznica**)

PODNATUKNICA (povratni glagoli)

oznaka značenja (1., 2. 3.)

definicija značenja (u definiciju značenja trebale bi biti uklopljene informacije koje prenosi stilsko i stručna gramatička restrikcija)

NORMATIVNA NAPOMENA: jezični savjet koji se odnosi na pojedino značenje (s hrvatski.hr)

primjeri (kolokacijski - najčešće slobodne kolokacije; po potrebi rečenice, i to takve da se najjednostavnije opreke je nužna rečenica)

Isto značenje ima riječ: / Isto značenje imaju riječi: (**poveznice**)

Suprotna značenje ima riječ: / Suprotno značenje imaju riječi: (**poveznice**)

sveza

definicija značenja (u definiciju značenja trebale bi biti uklopljene informacije koje prenosi stilsko i stručna odredba, možda i gramatička restrikcija?)

primjeri (kolokacije, po potrebi rečenice)

Isto značenje ima izraz: / Isto značenje imaju izrazi: (**poveznice**)

Suprotno značenje ima izraz: / Suprotno značenje imaju izrazi: (**poveznice**)

..... (mogućnost ponavljanja bloka koji počinje s oznaka značenja onoliko puta koliko treba, s poljem i i podnatuknica)

frazem (**poveznica** na objašnjenje podrijetla frazema – Hrvatski u školi)

definicija značenja

NAPOMENA: objašnjenje frazema (s hrvatski .hr)

Isto značenje ima frazem: Isto značenje imaju frazemi: (**poveznice**)

Suprotno značenje ima frazem: / Suprotno značenje imaju frazemi: (**poveznice**)

Slika

MODUL ZA STRANCE

NATUKNICA naglašena
RUBRIKA ZA SNIMKU S IZGOVOROM.
GRAMATIČKI PODATAK (vrsta riječi, npr. m, svrš., prid. itd.)
OBLICI naglašeni
MUŠKO/ŽENSKO (podatak koji se upisuje je ili poveznica na taj parnjak ako je on u rječniku ili nije poveznica)
VIDSKI PARNJAK (isto)
JEZIČNI SAVJET, OBJAŠNJENJE ILI NAPOMENA (upisan, ne poveznica; može se odnositi na cijelu natuknicu i na pojedino značenje) napomena o uporabnoj specifičnosti (npr. pragmatička napomena, povezanost s određenim funkcionalnim stilom itd.; u ovo je polje uključena i uporaba iz osnovnoga modula; dakle, pri obradi treba pogledati uz svako značenje i polje za uporabu u osnovnome modulu i vidjeti može li se koji podatak iz njega upotrijebiti za strance) U ovoj se rubrici daju i sva pojašnjenja koja se odnose na stil. Recimo, natuknica <i>cura</i> imat će definiciju <i>Cura je xxxx</i> , a u ovoj će se rubrici reći da se ta riječ upotrebljava u razgovoru i da je u standardnome jeziku bolje upotrijebiti riječ <i>djevojčica</i> ili <i>djevojka</i> .
PODNATUKNICA (naglašena; npr. povratni glagoli)
GRAMATIČKI PODATAK (npr. povr.)
OZNAKA ZNAČENJA (1., 2. 3.)
GRAMATIČKA OGRADA
PRIMJERI Konstruirani na temelju udžbenika i korpusa (koji ilustriraju najčešće kolokacije)
ZNAČENJSKI ODNOSI sinonimi: antonimi:
SVEZA (koja se povezuje s određenim značenjem)
DEFINICIJA
SAVJET; OBJAŠNJENJE ILI NAPOMENA (upisan, ne poveznica)
PRIMJERI Konstruirani na temelju udžbenika i korpusa (koji ilustriraju najčešće kolokacije)
ZNAČENJSKI ODNOSI
SLOBODNA SVEZA (neovisna o pojedinome značenju)
STILSKA ODREDNICA
STRUČNA ODREDNICA
DEFINICIJA
SAVJET; OBJAŠNJENJE ILI NAPOMENA (upisan, ne poveznica)
PRIMJERI Konstruirani na temelju udžbenika i korpusa (koji ilustriraju najčešće kolokacije)
UPORABA
ZNAČENJSKI ODNOSI (sinonimi: , antonimi:)
FRAZEM spavati na lovorikama
REDNI BROJ ZNAČENJA (ako ima više značenja) 1.
GRAMATIČKA OGRADA
DEFINICIJA Spavati na lovorikama znači...
SAVJET; OBJAŠNJENJE ILI NAPOMENA (upisan, ne poveznica)
PRIMJER
ZNAČENJSKI ODNOSI (samo među frazemima) sinonim, antonim
TVORENICE

